

GORICA

(Večerno izdanje.)

Izhaja vsak torek in soboto v tednu ob 11. uri popoldne za mesto ter ob 3. uri popoldne za deželo.

Stane po pošti prejemani ali v Gorici na dom pošiljan celoletno 8 K., polletno 4 K. in četrtletno 2 K.

Prodaja se v Gorici v tobakarnah Schwarz v Šolskih ulicah in Jellersitz v Nunskih ulicah po 8 vin.

Uredništvo in upravnništvo se nahajata v »Narodni tiskarni«, ulica Veturini h. št. 9.

Dopise je nasloviti na uredništvo, oglase in naročnino pa na upravnništvo »Gorice«. Oglasi se računijo po petih vrstah in sicer ako se tiskajo 1-krat po 16 vin., 2-krat po 14 vin., 3-krat po 12 vin. Ako se večkrat tiskajo, računijo se po pogodbi.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Marušič.

Tiska »Narodna tiskarna« (odgov. J. Marušič).

Goriška ljudska posojilnica in dr. Tuma.

II.

V »Gorici« št. 53. in 54. t. l. smo dokazali, kako krčevito se je držal g. dr. Tuma predsedništva »Gor. lj. pos.«; dokazali smo tudi, kako se je le na videz delal, kakor da bi bil pripravljen za odstop, češ, da bi se ne zanesel boj tudi na gospodarsko polje. »Soča« skuša v tem obziru občinstvo še dalje slepiti. V članku »Zopet s cepcem po dr. Tumi« namreč trdi, da je dokazala z akti in neoporečnimi dejstvi, kako pošteno je mislil dr. T. z našo gospodarsko organizacijo; kako se je samega sebe poniževal in ponujal spravljivo roko, da bi le ne došlo do razpora na gospodarskem polju. Oglejmo si te akte in te dokaze! G. dr. T. je poslal 22. nov. l. l. po sklepu skupne seje ravnateljstva in nadzorstva »Gor. lj. pos.« načelnstvu »Centralne pos.« pismo, v katerem poudarja nevarnost, ki bi nastala, ako bi se poleg »Gor. lj. pos.« napravila nova posojilnica, in je vabil načelnstvo »Centralne pos.« k skupni seji načelstev obeh zavodov, »da bi se razmerje med »Gor. ljudsko posojilnico« in »Centralno pos.« vsestransko razjasnilo ter ustanovil daljši nastop«.

Prej je pisal dr. T. tudi grofu Alf. Coroniniju pismo, v katerem je govoril o eventualiteti velike denarne kalamitete, ktero zakrivi nastop »Centralne pos.«, o narodni kalamiteti itd., ter je izrazil željo, da bi se skupno dogovorili, kako naj bi se skupno prelagale hranilne vloge brez nevarnosti za ljudsko posojilnico.

A poglejmo, kaj je pisal Tumov organ »Soča« skoraj mesec pred 22. novembrom.

V »Soči« z dne 24. okt. l. l. čitamo: »Kar se tiče »Gor. lj. pos.«, moramo povedati, da se je že zavarovala proti vsaki lopovski spletki, pridobivši močne denarne zveze, kakoršnih ni imel še noben zavod v teh krajih. Dr. Tuma je bil 3 dni na potovanju in je sklenil zveze, kakoršnih posojilnica še nikdar ni imela«. Koliko protislovje! Kolika predrznost!

Ko je dr. T. že pred 24. oktobrom pridobil »Goriški lj. pos.« mogočne denarne zveze, kakoršnih ni imel še noben zavod v teh krajih, in ko se je posojilnica zavarovala proti vsaki spletki, govori mesec kasneje o nevarnosti, ki preti isti posojilnici!

Ko je njegovo glasilo »Soča« s podtikanjem »lopovskih splet« žalila načelstvo »Centralne pos.«, vabi g. T. isto načelstvo k skupnemu pogovoru, da bi se doseglo sporazumno postopanje!

Iz tega je razvidno, da je bila cela »miroljubna akcija« g. Tume le komedija, le pesek v oči! O kakem kompromisu, o tem, da bi bil pripravljen eventualno predsedništvo »Zadruga« obdržati, g. T. v teh dveh pismih popolnoma molči, ker hoče posojilnico kot važno politično postojanko obdržati. S tema pismoma hoče edino to doseči, da bi se »Centralna pos.« ne ustanovila, ali pa brez škode za njegovo postojanko.

Ker je načelnstvo »Centralne pos.« g. Tumo dobro poznalo in ker je tudi iz teh pisem razvidelo, da on ne misli odstopiti in političnega strankarstva iz posojilnice odstraniti, odklonilo je s pismom od 6. dec. vsak razgovor z mozem, ki je v pismu na grofa Coroninija sicer trdil, da bi bila likvidacija »Goriške lj. pos.« narodna nesreča, ki se je pa izrazil že pred tem pismom, da spravi posojilnico do likvidacije, ako bi odstranili njega od predsedništva. Moti-

vacija te odklonitve je g. dr. Tumo razburila. Zato se zavaruje ravnateljstvo »Goriške lj. pos.« oziroma g. dr. T. v pismu od 10. dec. posebno proti očitaniju strankarske politike in denarne krize v posojilnici. Smešno! Saj je jasno ko beli dan, da denaren zavod res uspeva le toliko časa, dokler ostane edino le denarni zavod brez vsakega političnega strankarstva, da pa mora začeti hirati, ko postane le politična postojanka, le orodje političnih »streberjev«. In to je ravno postala »Gor. lj. pos.« v Tumovih rokah. Upliv, ki je združen s tem denarnim zavodom, hoče g. dr. T. porabiti v svoje politične namene: to je tista strankarska politika, ktero omenja odgovor »Centralne pos.« Ta strankarska politika, ki se je v odgovoru od 10. dec. še zanimala, pokazala se je kmalu še očitnejše. Nekoliko dokazov!

Ko se je uradnikom »Goriške lj. pos.« očitalo vtikanje v politične agitacije, pisala je »Soča« 12. dec. l. l.: »Ako se potegujejo posojilnični uradniki za dr. Tumo kjerkoli, dokazujejo le, da so zvesti svojemu zavodu...«

Tu »Soča« že odobrava zlorabo posojilnice v politične svrhe! 10. marca t. l. je pisala »Soča«: »Ali ni dovolj »Mont« v klerikalnih rokah? Ali jim prepuščamo še posojilnico, da se bodo podpirale klerikalne zadruga, klerikalne ustanove, jezuitsko Alojzijevišče, malo seminarišče in gimnazija? Za take klerikalne namene nismo ustanovili posojilnice«. Tu se ravna »Soča« po geslu: »Rečem ti, da mi ne porečeš«, izda se pa obenem, v kake stranske namene bi nekateri ljudje radi rabili posojilnico. O predrzni laži, da so »oni« posojilnico ustanovili, molčimo. Gori omenjenega gesla se drži »Soča« tudi 22. maja t. l. »Primorski List« je izrazil pred občnim zborom »Goriške lj. pos.« željo, naj bi se dr. T. umaknil iz posojilnice, ker s tem bi bil poravnana velik del domačega prepira. »Soča« mu je odgovorila: »Mi radi verujemo »Pr. L.«, da bi bil s takimi klerikalnimi zmagami poravnana »že lep kos domačega prepira«, kajti ta boj bi odpadel, da bi klerikalci toliko bolj koncentrovali svoje moči drugod — izkoristevaje pri tem delu še »Gor. lj. pos.« Ta strankarska politika je 29. aprila t. l. popolnoma zmagala. Po zadnjem občnem zboru je postala »Gor. lj. pos.« popolnoma strankarski zavod, ki se mora po »Sočinih« navodih klerikalnih denarjev čim prej rešiti, a novih ne sprejemati; s tem pa je postala unicum med vsemi denarnimi zavodi: brani se denarja!

Toda dovolj o tem!

Že iz tega je razvidno, zakaj ni hotel g. dr. T. »Gor. lj. pos.« iz rok dati, zakaj se tega denarnega zavoda tako krčevito drži, da je bil pripravljen ga raje uničiti, kakor iz svojih krempljev, — da rabimo »Sočin« izraz — izpustiti; razvidno je tudi, koliko so vredni »Sočini« akti in dokazi, »da se je dr. T. samega sebe zatajeval in ponujal spravljivo roko, da bi le ne došlo do razpora na gospodarskem polju«.

Manifestacije

primorskih Italijanov ob smrti kralja Umberta.

Že prirojeni čut sili človeka, da se v trenutkih, ko zadene bližnjega velika nesreča, vznemiri in temu svojemu notranjemu nemiru da izraza v besedi, v dejanju. Tako je v popolnoma navadnih slučajih, v koliko večji meri pa še v slučajih, kakoršen je umor jednega vladarja, predstojnika jedne cele države. Tedaj

nas pretrese dogodek z nenavadno silo, to pa radi tega, ker uplivajo na naš čut še mnoge mogočne okolnosti, ki so v zvezi z osebo vladarjevo.

Pretreslo nas je, ko smo čuli, da je umorjen predsednik francoske republike Sadi Carnot in v dno duše prošinjani smo bili z žalostjo, ko nam je zabodel nečloveški morilec našo preljubljeno cesarico Elizabeto. Vsa Avstrija, brez razlike narodnosti, je globoko žalovala v onih težkih dneh, seveda resnično žalovali so le zvesto udani državljani in vsi oni, ki še premorejo pravo čuteče srce. Taka srca je pa tudi zdaj prešinila žalost, ko je došla k nam novica, da je umorjen italijanski kralj.

Ni ga človeka, ako ni zapal skrajnemu cinizmu in morda ne soglašajo s ono blazno tolpo, ki meni, da obrne svet, ako pomori vladarje, da bi ne sočustvoval v teh dneh z onimi, katere je zadela ta težka nesreča.

Toda tu bodi povdarjeno, da nam je v tem slučaju pred očmi jedino le nesreča, ki je zadela kraljevo hišo Savojsko in sosedni nam narod italijanski, kateri obstoji enako iz členov človeške družbe, kakor kaka druga država. Izključujemo pa v tem vzvišenem trenutku vsak politično strankarski pojav, ki on ečasča in oskrunja ta vzvišeni trenotek.

Koliko bolj pa nas preseneti in užali na čin zalovanja, kakoršen pojavljajo v teh dneh izvestni italijanski krogi v našem Primorju, način, ki vzbuja domnevanje, kakor da so to demonstracije in politične manifestacije, način, ki kaže najbrže vse drugo prej, nego resnično zalovanje!

V prvi vrsti so se pojavili tem načinom takozvani žido-liberalni italijanski listi v našem Primorju. Ti listi, na čelu jim tržaški »Piccolo«, odprli so pravo agitacijo v demonstrativnem smislu in njihovom naukom sledijo razne osebe in korporacije v izražanju sožalja, kateri izrazi se drznejšo ito tako daleč, da se v njih naravnost prezira zavest o pripadanju Primorja k avstrijski državi in se smatra italijanskega kralja tudi kakor kralja avstrijskega Primorja. Najdrznejši v tem oziru so bili štirje tržaški poslanci dr. Angeli, dr. Cambon, Mauroner in Hortis, možje, ki so bili vsikdar na prvem mestu, ko se je šlo pokazati svojo veleitalijansko naziranje.

Ti štirje poslanci so poslali na kraljevo hišo italijansko tako sožalnico, da je moral biti zaplenjen sicer po c. kr. državnem pravdništvu dokaj prizanašani list »Piccolo«. Kake vsebine »sožalnice« je morala to biti, si je lahko misliti.* Ne manj izzivajoč in predrzen je bil nek sožalni brzojav v italijanski upravi se nahajajoče občine Vodnjan v Istri, kateri brzojav je moral biti zadržan na brzojavnem uradu. Sožalnice so odposlale še sledeče istrske občine in sicer: Oprtalj, Umag, Piran, Koper, Osor, Čres, Milje, Vižinada in Pulj. V vseh teh sožalnicah se nazivlje kralj Italije s pridevkom »kralj naroda«, nikjer pa »italijanski kralj«.

Enakega pomena sožalnice so bile one, ki jih je poslalo »politično društvo italijansko v Istri«, »Lega nazionale«, društvo »Società dei Giovani Friulani« in več drugih, ne omenivši uredništva hujskajočih laških listov, kakor so »Piccolo«, »Indipendente«, »Il Friuli Orientale« itd. O zasebnih sožalnicah seveda niti

* Nekaj iztisov dotičnega »Piccola« je pa vendar vkljub zaplembi prišlo v javnost in je nam znana vsebina brzojava tržaških laških poslancev.

ne govorimo. Iz Gorice omenimo samo sožalnice deželnega glavarja, ki je z osebno brzojavko kondoliral kraljevi hiši italijanski in pa brzojavko goriškega župana dr. Venuti-ja ministru kraljeve hiše v Monzi, ki se glasi: »Zavzet po nepopisni grozi radi infamnega čina, ki je zadel Njeg. Vel. Kralja, prosimo Vašo ekscelenco, da sporočite Njenemu Velič. Kraljici živo deležbo Gorice v žalosti, katero deli z njo cela Italija vkupno z zelo občutenim ogorčenjem proti zlokobni seksti, ki je oborožila ničvrednega razbojnika«.

V mestu visi vse polno črnih zastav.

Mestni svet goriški pa je imel dne 1. t. m. opoludne svečano sejo, na katero so prišli gospodje v frakih in tudi dame v črnih in belih oblekah, a vsi nadeti s črnimi tanjčicami.

Kaj se je sklepalo na tej seji, nam niti ni treba znati, zadostuje naj, da se je tako mesto Gorica, kakor i Trst in nekateri drugi deli Primorske tako rekoč usilila s svojimi sožalnicami italijanski kraljevi hiši in italijanskemu ministerstvu.

Posebno omeniti nam je tudi dejstva, da so za umora naše cesarice nekateri italijanski listi, seveda tudi takrat jim na čelu židovski »Piccolo«, »Corriere« »Indipendente«, prinesli samo prvi dan le malce črno označeno **notico** o umoru cesarice, a pozneje ne več, — zdaj pa so ti listi dan na dan široko črno obrobjeni in prinašajo po cele strani podrobnih poročil o italijanskem kralju. To vedenje je pač dokaj značilno in z vsem tem ti krogi jasno in glasno opravičujejo sum, da jim je oseba italijanskega kralja pač le postranska reč, glavni smoter pa da jim je le pokazati svetu, da je »La Regione Giulia« (naše Primorje) že danes popolnoma zrelo za krono savojsko, v popolnitev kraljestva.

No, letos je znamenito leto, — hočemo v kratkem videti, kaka razlika pri teh ljudeh bode med italijanskim in — avstrijskim patriotizmom.

Napad istrskega deželnega zbora na občinsko autonomijo.

Istrskim Italijanom delajo sedaj sive lasé hrvatske občine v Istri, t. j. one občine, kjer se je začelo zavedati ljudstvo svoje narodnosti ter se otresa laškega varuštvu na ta način, da si je jelo izbirati v občinske zastope svoje ljudi, ki hrvatski mislijo, hrvatski govore in hrvatski pišejo.

Takih občin število se hvala Bogu množi čedalje bolj in bi se množilo še bolj, ako bi Hrvatje imeli dovolj sposobnih ljudi, katerim bi lahko poverili občinsko tajništvo, kajti resnica je in ostane, da v kmetskih občinah je občinski tajnik takorekoč vse in od njega sposobnosti in poštenja — je prav pogostoma odvisna usoda cele občinske uprave.

A časi se bližajo, ko bo v Istri odpomagano tudi temu nedostatku. Italijani to dobro vedo, zato že mislijo in preudarjajo, kako bi Hrvatom vrgli pod noge tudi v tem pogledu prav debelih polen. In deloma so že našli sredstvo. Pod pretvezo namreč, da preskrbe občinam dobrih tajnikov in v splošnem občinskih uradnikov, ter da tako onogojijo povsod »pravilno in dobro občinsko upravo« s tem, da zagotovijo tem uradnikom primerno dobro gmetno stanje ter stalnost služb in naposled tudi še pokojnino, — so izdelali v tem pogledu neki zakonski načrt ter ga v jedni zadnjih deželnozbornih sej tudi vsprejeli. Ali — dulce in fundo — poslušajte in glejte kam pes taco molit!

Potrjenje imenovanj občinskih tajnikov in sploh stalnih občinskih uradnikov, — to potrjenje po tem zakonskem načrtu naj bi bilo pridržano jedino deželni odboru samemu! Prepričani smo, da ta zakonski načrt ne more in ne sme zadobiti najvišje sankcije, ker je naravnost v protislovju s splošnim občinskim zakonom, ker jedino le občinam pristaja imenovanje njihovih uradnikov in določanje plač.

S tem zakonskim načrtom se drzno in kar naravnost bje v lice občinski autonomiji, zagotovljeni občinam po državnih temeljnih postavah. Torej občinski tajniki in sploh občinski uradniki, tudi ti naj bi bili odvisni od deželnega odbora istrskega — oni naj bi bili njegove kreature! Kdor ve, kake važnosti so tajniki v kmetskih občinah — kar smo že poprej poudarjali — oni mora priznati, da niso baš neumni ti Italijani. Kajti ta najnovejši njih poskus ga mora še bolj utrditi v prepričanju, kako daleč že segajo spletke naših narodnih protivnikov, in da je njihova prva in zadnja misel le ta, kako bi nas uničili, ako ne z grda, pa zavratno, pod krinko dobrohotnosti za naš občinski blagor.

Navidezno se ve da poudarjajo potrebo „dobre in pravilne občinske uprave“ in marsikomu jim utegne sestiti tudi na litanice ter jim tudi verovati, strup pa, katerega nam hočejo zadati, zavijajo na koncu v jako nedolžno obliko — potrjenja imenovanj. Poglavitna stvar jim seveda ni uprava občin, za katero jim je toliko mari, kakor za lanski sneg, kar že dokazuje dejstvo, da se nahajajo v Istri občine, ki niso sklenile občinskih računov po pet in še več let in jih zaradi tega tudi niso predložile deželnemu odboru.

Razume se samo ob sebi, da so v takih občinah na krmilu Italijani, kajti tam, kjer obstajajo hrvatska občinska zastopstva, ali pa slovenska, razpuščajo se koj in večkrat tudi brez vsakega postavnega uzroka.

Torej ne za dobro občinsko upravo, marveč za to jim gre zdaj, kako si zagotoviti več kreatur, več slepega orodja v obliki občinskih tajnikov in občinskih uradnikov tudi tam, kjer bodo imeli Slovenci in Hrvatje svoja občinska zastopstva. Namen Italijanov je z novim zakonom — ako bi bil potrjen — zbiti v slovenska in hrvatska telesa strupenih žebjev — ki bi v njih provzročili neozdravljivih rak-ran. Ponavljamo pa, da se jim to ne sme in ne more posrečiti, — ker je to preočividni napad na občinsko avtonomijo, katera mora biti spoštovana, če ne od Italijanov, pa vsaj od onih činiteljev, ki so jo občinam dali.

Zavodi „Šolskega Doma“.

(Konec.)

Ta šola je imela letos 2 tečaja, v katera se je vpisalo 26 deklic. Deklice so redno zahajale v šolo, pa tudi lepo napredovale, o čemer nas je pač najbolje prepričala razstava. Pouk v obeh strokovnih šolah je tako urejen, da deklice ene in druge šole lahko hodijo tudi v dekliško nadaljevalno šolo.

V tej šoli se uči: 1 uro na teden veronauk, 3 ure slovenščina, 2 uri računstvo, 4 ure zmlajepisje, 1 uro fizika in kemija, 3 ure prostoročno risanje, 1 uro petje in 2 uri nemščina (neobvezan predmet.) V tej nadaljevalni šoli si deklice izpopolnijo znanje, v kolikor je sleherni meščanki današnji čas potrebno.

V možko obrtno nadaljevalno šolo se je vpisalo 107 učencev, in sicer v pripravljalni tečaj 47, v I. razred 23, v II. razred 37. Med letom je izostalo 17 učencev in 4 so se preselili v druga mesta.

Od 86 klasifikovanih koncem šol. leta so napredovali: 16 prav dobro, 22 dobro, 37 zadostno in 11 nezadostno.

Učencev je hodilo v šolo: 26 iz Gorice, 27 iz Solkana, 10 iz Št. Andreža, 8 iz Sovodenj, 7 iz Podgore, 5 iz Mirna, 5 iz Vrtojbe, 4 iz Pevme in 15 iz drugih krajev, ki pa večinoma bivajo v mestu. Po starosti je bilo šest 13-letnih, 12 štirinajstletnih, 19 petnajstletnih, 18 šestnajstletnih, 16 sedemnajstletnih, 8 osemnajstletnih, 7 devetnajstletnih, 7 dvajsetletnih, šest 20 do 25-letnih in 5 med 25 do 30-letnih.

Po rokodelstvu je 17 ključavničarjev, 21 zidarjev, 7 klesarjev, 32 mizarjev, 5 tiskarjev in 25 družega rokodelstva. 26 je rokodelskih pomočnikov in 81 rokodelskih vajencev. Po veri vsi rimo-katoličani. Med temjih je 5 dovršilo italijansko ljudsko šolo.

Ženski tečaji.

V vse tri tečaje šole za umetno vezenje in belo šivanje se je vpisalo 32 učenk; in v šolo krojenja in šivanja oblek pa 26 učenk; skupaj v obe ženske strokovni šoli 58 učenk. Te so bile v starosti od 14. do 27. leta. Iz goriškega mesta jih je bilo 29, z dežele 21 in 8 iz drugih dežel cesarstva. Med letom se je preselilo ali izostalo 10 učenk. Zavoljo boleznj se ni klasifikovalo koncem leta 2 učenk. Od klasifikovanih 46 učenk je vdobilo 16 učenk spričevalo s prav dobrim vspehom, 13 s pohvalnim, 11 s povoljnim, in 6 z nezadostnim vspehom.

Iz navedenega poročila je pač jasno razvidno, da toliko ljudska šola „Šolskega Doma“, kakor tudi obe strokovni šoli so nam goriškim Slovincem iz mesta in z dežele prava življenjska potreba.

Malo časa še stoji „Šolski Dom“, čegar krasno poslopje se dviga kakor stalna priča vroče ljubezni njega ustanovitelja, kakor živa priča narodne zavesti vsevkupnega naroda goriškega in kakor glasnik lepih sadov narodne prosvete, ki so vzkli in dozoreli v zavetju tega podjetja, in kakor oznanovalec, koliko lepega se še uresniči v njem ob nadaljni vztrajnosti in požrtvovalnosti vsevkupnega naroda in pravih poklicanih rodoljubov. V to daj Bog svoj blagoslov in srečo!

Dopisi.

Iz Brd nam pišejo: Znano je čitateljem „Gorice“, da je dne 26. junija zadela naš kraj nesreča, kakoršne ne pomnijo naši starčki. Strašna toča je ugonobila ves naš pridelek in je uničila ves naš up za tekoče in bodoče leto.

Taka neprihita sili tudi najbolj lahkomišljenega človeka, da se ne uda razkošnemu razveseljevanju, marveč da razmišlja o nesreči svojih sosedov. Ali letos so po stari navadi imeli Šenferjanski mladeniči svoj javni ples in sicer drugo nedeljo po sv. Mohorju. Tudi letos so se v kljub slabi letini Šenferjanski fantje za to staro navado oglasili pri g. županu. Župan je mladeniče lepo posvaril, da to nikakor ne kaže, da bi se zdaj prirejali javni plesi, ko namerava on celo na željo več drugih občanarjev zaprositi visoko vlado, da bi prišla na pomoč stradajočemu ljudstvu. Fantje so na to mirno in hladno odšli, a drugi dan pride zopet eden od njih in z njim krčmar, prosit župana za ples. Župan je tudi zdaj odklonil in utemeljeval svojo odklonitev z enakimi razlogi. V sled tega velika nevolja pri fantih in — pri krčmarju.

Toda zdaj se domislijo druge poti, ker — plesati da morajo, ako je tudi ves svet toča pobila. Obnašajo se do predsednika „katoliškega bralnega društva“, da jim napravi prošnjo na okrajno glavarstvo v Gorici, katero naj bi dovolilo ples pod imenom društva.

In res, predsednik je njih zahtevi ustregel, ne da bi sklical odborovo sejo in ne da bi zvedel pri denarničarju, ali so oni fantje tudi res udje omenjenega društva.

Politična oblast jim je res dovolila ples in ples se je vršil. Toda ples ni baš dobro uplival na ljudstvo tamošnje občine, kajti isto je bilo razburjeno in nevoljno celo na župana, ker je mislilo, da je župan dovolil ples. Ko pa se jih je poučilo, da se ples vrši na ime društva, so se čudili, kako more predsednik društva proti želji županovi iti lahkomišelnim mladini na roko in jej omogočiti društveni ples, ki pomeni toliko, kakor javni ples.

Krčmar in oni fantje so pobirali od vsakega plesalca 2 kroni in 40 vin., oni razuzdani mladeniči pa so pri začetku plesa celo izzivali župana z izrazi kakor: „oštja di župan (ali so naša Brda že tudi pod Lahom? Op. stavčeva), naj le pride in ustavi ples, če si upa! Poprej je zahteval slovensko godbo pri

plesih, mi pa pod imenom društva po laški godemo in plešemo“. Take opazke so se čule in to pri plesu „katoliškega bralnega društva“, katerega čast je gotovo s tem hotel oskruniti i predsednik sam. Ko je ljudstvo to slišalo, je bilo tako razburjeno, da se je bilo bati škandalov. In kdo bi bil tega kriv? Ker pa je bilo ljudstvo pametno in previdno, je pustilo norce, da so se znosili in potem sli domov.

Kdo vlada toraj v šenferjanski občini? Ali vsega spoštovanja vredni Josip Klanjšček, ali mar g. Jakob K....?

Iz Kobarida. Minole sobote 28. jul. je v planini na Krnu treščilo v hlev. Pogorelo je gospodarju z Vrsnega četvero goved. Hlev in še drug sosednji sta zgorela. Dva moža je strela precej osmodila. Upanje je, da ozdravita. — Kobarijska hranilnica in posojilnica je imela v I. poletju ta le promet: Dohodkov je bilo 98.967 K. 24 h, stroškov pa 92.910 K. 62 h. Ves promet je bil: 191.877 K 86 h. Gotovine je ostalo 6.056 K 62 h. Lep napredek! — 29. julija so praznovali na Livku god cerkv. patrona in ob enem tudi novo sv. mašo, katero je daroval č. g. novomašnik domačin Otilij Medveš. Bila je zares lepa slovesnost! Vsa čast domačemu gospodu župniku, ki je vse potrebno tako naglo in spretno priredil. P. n. g. novomašniku naša iskrena voščila! Dal Bog mnogo, mnogo zaslužnih let za nebesa, za cerkev in narod! — Petega t. m. pa bo nova sv. maša v Šempetru (Špjetar) Slovenov ob Nedži. Novomašnik je beneški Slovenec čast. gosp. Evgenij Dorbolo. Njegova stara mati je z Ljubušnja pri Kobaridu doma. — Na Matajurju postavijo letos, ob koncu tega stoletja spomenik Jez. Kristusu Odrašeniku. Denar zato nabirajo po škofijah cele beneške provincije. Spomenik s križem na vrhu bo visok 28 metrov, če obvelja prvotni načrt.

Iz Velikih Žabelj 31. jul. 1900. — Dopisnik lažitorbe se je hotel v 83. štv. iste od 18. julija oprati nasproti dopisu v 52. štv. „Gorice“, ker se menda čuti hudo užaljenega po resnici, ki oči kolje in ker bi rad naredil iz zamorca — be'ega človeka. Ker pa „On“, ni naročnik „Soče“, iztaknil je nekega drugega „naročnika“ v kratkem jopiču, da opravi zanj to nemarno delo. Ker oni je vešč v trošenju laži. Dopisunček namreč pravi, da dopis v „Gorici“ je koval več oseb in omenja tudi nekega „starega, sivega zgodovinarja“.

Ali je hotelo nevredno človeče žaliti s svojo opazko našega nadučitelja g. Vilharja? Menim, da si je pod vodstvom tega blagega moža marsikedo pridobil več učenosti, kakor dopisunče, ki je drgnilo par let v Gorici hlače, slednjič pa prispelo do biča... In zdaj si upa zaletavati se v osebo spoštovanega gosp. Vilharja ter ga nazivati zaničljivo „starega sivega zgodovinarja“! V obrambo osebe gospoda Vilharja izrekam, da gosp. učitelj o dopisu ni vedel najmanjše stvarice. Nadalje dop. govori o nekih „farizejih“ in pravi, da se on ne podvrže „klerikalizmu“. Ko bi revček le znal tolmačiti besedo klerikalizem! Tako pa si gotovo misli, da klerikalizem so — gnojne vile, a liberalizem je — dijaško pero, katero je n. pr. njega privedlo do vrhunca nerodne naprednosti. Tudi nad taborom čistih rodoljubov se spodtika dopisnik in pravi: ali se mar stori kako uslugo stori narodu sé samim živio: klicem? No, vprašam ga, ali se pa morda stori narodu kako uslugo, ako se prijateljstvo in edinost ruši s hujskanjem med mladeniči in proti „bralnemu društvu“ ter z odvracanjem mladine od izobrazbe in napredka? Ali se še spominja dopisnik, kako se je proti nekemu izrazil: „dva uda sem že odvrnil, a jih bom še več“? Je-li to obnašanje značajnega človeka? Se li tako dela usluge narodu? Toraj, kje si, „čisti rodoljub“? Kje je tvoja omika? Pomilovanja si vreden, pa družega nič!

Iz Gor. Trebuše, dne 27. julija. Gospod A. M. v Čepovanu, ki mej zavednimi Čepovanci — zavedni namreč ne marajo za Vas! — neutrudno delate za svoj „uzor“ v Gorici: kdo je Vas

pooblastil, da napadate naše ljudi (Štefana Š. v krčmi na Močilah po svojem pristašu, Franceta P. v krčmi stare št. 58, Jožefa L. ravno tam, in druge) čes, da so klerikalci, da bi morali z Vami hoditi, da sploh ne hodijo po pravi poti, ker so nekateri vrnili „Primorca“, ker nočejo trobiti z Vami vred v goriški „napredni“ rog? Ali se n. pr. jaz hudujem, ali ustavljam na cesti (in po krčmah) Vaše male podanike ter jih zmerjam, da Vam v Vaši „delavnici“ ne odgovarjajo vsi, kakor Vi hočete? Čemu torej vsiljujete svojo „naprednost“ nam Gor. Trebušanom, ki ne maramo za njo? Če hočete, da boste v bodoči slov. zgodovini zapisani kot zaslužen mož, delajte kot mož, a ne kot pes, ki vsacega oblaja, kdor mu ni po volji... zato prosim Vas: pustite nas, in zlasti naše možč-poštenjake v miru, dokler Vas mi ne nadlegujemo!

A. P., kurat v G. Trebuši.

Politični pregled.

Istrski deželni zbor.

Vlada je predložila istrskemu dež. zboru zakonska načrta glede preložitve deželnega zbora iz Poreča v Pulj in pa glede ustanovitve novega okrajnega sodišča v Dolini.

K umoru Italijanskega kralja.

Mladi italijanski kralj Viktor Emanuel je došel s svojo soprogo v Monzo, kjer leži na mrtvaškem odru njega nesrečni oče kralj Humbert. Poroča se, da ko je množica prirejala kralju prisrčne ovacije, sta zaklicala dva neznanca človeka: „Evviva l'anarchia!“ Ljudstvo je predržneta hotelo raztrgati, a policija ju je aretovala. Glede morilca Brescija se poroča, da je bil odbran na anarhiškem shodu v Pattersonu v Ameriki on in še neki drugi anarhist, da umorita kralja; temu shodu je predsedoval italijanski grof Moledeschi, vodja anarhistov. — V Pattersonu so prišli na sled veliki zaroti anarhistov.

Ko se je zvedelo o umoru, so tovarne v Pattersonu zapodile z dela vse italijanske delavce. — Glede pogreba umorjenega kralja se ne ve, kedaj se izvrši, pokopan bode kralj v Pantheonu v Rimu, kjer bodo pogrebne slavnosti. Balzamovali kralja ne bodo. Morilec je obsojen na dosmrtno ječo na galerah. — V stanju italijanske politike se govori, da se utegne mnogo spremeniti v protiliberalnem smislu, sedanje liberalno ministerstvo je že odstopilo. Papež Leon XIII. je izrazil kraljici Margheriti sožalje po milanskem kardinalu.

Napad na perzijskega šaha v Parizu.

Ko se je peljal v četrtek popoldne perzijski šah iz „Palais Souraines“ (palača vladarjev) po mestu, priskočil je neki človek v delavski obleki h kočiji in je parkrat dvignil roko, v kateri je držal revolver, da bi pomeril na šaha. Ko zapazi to neki ne daleč tam stoječi policijski častnik, skočil je nagloma k napadalcu ter mu s hrbotom sablje izbil revolver iz roke.

S pomočjo drugih še prihitelih stražnikov so potem retirali napadalca ter ga odveli na policijo. Vprašan kaj da je nameraval, odgovoril je napadalec, da ni to nikomur nič mari ter da je odgovoren za to samo svoji vesti. Tudi ni hotel povedati, kdo da je.

Star pa je kakih 30 let govori francoski. Med potjo je baje rekel policajem, ki so ga gnali, da bi tudi predsednik francoske republike Loubet prav storil, ako bi odstopil, ker inace ga zadene gotovo kdo iz vrst njegovih (napadalcevih) somišljenikov.

Perzijski šah je dobil ravno pred odhodom iz svojega stanovanja neko pismo, v katerem ga je nekdo opominjal, naj se čuva pred napadom.

Pi-mo je bilo datirano iz Napolja, a oddano je bilo na pošti v Parizu. Podpis pisca pisma končuje baje na „i.“ Šah se pa ni zmenil za opomin. Tudi se je šah vozil po napadu po mestu, kakor da bi se mu ne bilo pripetilo ničesar. Napadalec se imenuje baje Fran Salson in je rojen leta 1876 v Montinaru.

Govor nemškega cesarja.

katerega je izustil pri odhodu nemških vojakov na Kitajsko v Bremerhavenu na Nemškem, je vzbudil v političnih krogih veliko nevoljo, nemški diplomaciji pa provzročil mnogo neprijetnosti. Kakor znano, se je izrazil cesar nemški Viljem nasproti svojim vojakom, naj ne dajo Kitajcem prav nobenega pardona, „vse postreliti, kakor Attila in njegovi divji Huni naj bodo nemški vojaki proti Kitajcem; krščanska kultura mora brezobzirno zmagati na Vztoku!“ Nemška diplomacija, katerej je cesar s svojimi mnogimi nepremišljenimi govori napravil že večkrat velikih neprijetnosti, skuša potlačiti utis, ki ga je naredila cesarjeva paralela mej krutim Attilom in — krščan-

sko kulturo. Resni nemški listi pravijo, da cesarjevih besed ni jemati resno, marveč le kakor izliv nevolje radi umora svojega poslanika v Peking. V prvi vrsti da imajo v vojni odločevati vojskovođe in ti ne bodo dopustili, da se ujetnike pomori, ako bode sploh katerih za pomoriti. Vender postanejo baš te besede lahko usodepolne za Nemčijo samo, ker znane so splošne nakane nemških političnih vodilnih krogov v Kini od onega trenutka, ko je Nemčija samolovastno zasedla luko in pokrajino Kiaučau.

Vojna na Kitajskem.

Zjedinjene države Severne Amerike so poslale vladi v Peking spomenico, v kateri se povdarja, da Amerika ne nastopa soglasno z evropejskimi velevladmi proti Kitajski, marveč da je Amerika iskrena prijateljica Kine. Ta izjava Amerike pa ne ugaja Nemčiji in Angliji, kateri dve bi zelo radi, da vleče kaka močnejša država za nji kitajski kostanj iz žrjavice. Amerika pa hoče varovati samo svoje interese na Kitajskem. V zadnjem času so se pridružile evropski akciji tudi Španija in Belgija in to na odločno zahtevno obeh narodov, ki so ozvolovljeni radi prelivanja krvi krščanskih misijonarjev in kristjanov na Kitajskem. Belgija kakor Španija imata tudi svoje poslanike na Kitajskem, odposlali sta vsaka po en vojni brod v Kitajsko morje. V tem, ko se polagoma pripravljajo mejnarodne sile za skupen nastop proti Kitajski, pa Kitajska vlada po eni strani skuša preprečiti posledice svojega vedenja nasproti inozemcem s tem, da prosi zdaj pri eni, zdaj pri drugi vladi posredovanja in se je zatekla celo v Vatikan ter prosila posredovanja sv. Očeta, — po drugi strani se pa skrivaj pripravlja za močen odpor proti združenim velesilam. Vidi se, da je Kitajska stopila v mlakužo, iz katere se bode težko izlekla z zdravo kožo, radi tega jej dela vse to velike preglavice. Velesile odgovarjajo Kitajski, da se ne morejo spuščati v nobeno posredovanje, dokler nimajo gotovosti o usodi svojih poslanikov. Tudi sv. Oče se je izrekel, da ne more pred posredovati, dokler ni zadoščeno užaljenemu krščanstvu.

O posameznih bojih na Kitajskem se poroča sledeče: Japonci so minuli teden napadli kitajsko posadko pri Shanghaiu in jo sijajno premagali. Dne 23. t. m. so Kitajci ponovno napadli avantgardo mongolskega oddelka pri trdnjavi „Eho“ na rusko mandžurski meji, a so bili do cela tepeni. General Saharov napal je 21. t. m. kitajske ustaše in jih potolkel. Kitajsko vas Vanlihotau so za kazen Rusi zažgali, ker so prebivalci streljali na ruske ladje. Na mandžurskoruski meji so postavljene straže kozakov. V Blagoveščensku je mir, ker so Kitajci prenehali bombardirati to mesto. Rusija pošilja nadalje svoje vojaštvo na Kitajsko. Iz Varšavskega vojnega okrožja odide v Kino 8 lovskih polkov in 6 baterij topništva. V polkovnih pešce vse se izžrebajo vojaki za Kino tako, da je od vsake polkovnije izžrebanih 80—100 mož.

O bojih v Tientsinu so znane zdaj te podrobnosti: Kitajski čete se nahajajo 10 milj severno od mesta pri Getfangu. Rusko in japonsko konjenišvo strazi mesto in okolico in je v neprestanih bojih s sovražnikom. Deževje je zdaj ponehalo, reka je usahnila, plovitev bo vsled tega po tej reki težavna. Kitajski del Tientsina je zavzet po mejnarodnih četah, katere so zaplenile v tem delu 600 ton srebra (6000 kvintalov!) velike zaloge strojenih koč, svile in drugih vrednosti. Po mestu je na dan boja ležalo kupne mrtvih ljudi, klanje je bilo strašno, po ulicah leži na debelo strjena človeška kri in od gnjivočih trupel vstaja okužljiv smrad.

Avstro-ogrski vojni brod „Cesarica Marija Terezija“ je dospela 30. t. m. v Hongkong. Na ladiji se je pripetilo mejvožnjo več slučajev solnčarice vsled silne vročine na morju.

Zadnje poročilo pravi, da so od 1. t. m. dalje začeli marširati vojski mejnarodnih čet proti Peking. Naprej marširajo Amerikanci, za njimi drugi. Ker se niso mogli zjediniti gledé skupnega vrhovnega poveljnika, komandirali bodo vsaki svoje čete. Najbolj izzivajoče se vede Nemčija, ki hoče kar na svojo roko nastopiti. Nekateri krogi se čudijo, čemu ta nastop mejnarodnih čet proti Kitajski, ki ni storila drugega, kakor da brani svojo več tisočletno posest? Kitajci so se okoli Pekinga utaborili na treh važnih krajih, da zabranijo tujim četam uhođ v svoje „sveto mesto“. V zadnjem času se mnogo govori o tem, da so vsi poslaniki v Peking se živi in dobro ohranjeni, le nemški baron Ketteler je padel kakor žrtva osebnega maščevanja kitajske cesarice, ker je o njej razžaljivo govoril. Drugi poslaniki so le pridržani v Peking kakor talniki a jih dohiti v onem trenutku grozna usoda, ko bi mejnarodne čete marširale v mesto. Do tega pa morda niti ne pride, kajti vsa znamenja kažejo, da pride pred zidovi Pekinga do krvavega spopada mej inozemci

samimi. Kajti kakor hitro pokaže ena ali druga velesil, da misli na svojo koristi, upro se jej druge in boj je gotov, — boj, ki utegne imeti velikih nasledkov za vso Evropo. Takih nasledkov pa si more Nemčija najmanj želeči, čeravno ona najbolj draži in dela zmešnjave.

Domače in razne novice.

Imenovanje. Zdravnik v Tolminu gosp. dr. Josip Skočir je imenovan okrožnim zdravnikom v Žužemberku.

„Centralna posojilnica“. — Kdor potrebuje posojila, obrne naj se do „Centralne posojilnice“, da se mu pomaga.

Pobiranje užitnine in glasilno „narodno-napredne“ stranke. — V našem listu smo že omenili, kako je dr. Tuma že pred leti zagovarjal misel, da bi bilo najbolje, ako bi prevzela dežela pobiranje užitnine v svojo upravo. Povedali smo tudi, da je deželni zbor jed n o g l a s n o, torej tudi z glasom dr. Tume in njegovih dveh privrženecv, sklenil, naj deželni odbor poskusi dobiti v svojo upravo pobiranje užitnine.

Danes dostavljamo samo še to le: Glasilo dr. Tume je priobčilo celo vrsto člankov, v katerih je po svoji navadi ogledalo celo letošnje deželnozborsko delovanje — in je s pomočjo zavijanj in laži obsodilo vse, kar je bilo temu listu nevsedečnega, o deželnozborskem sklepu glede pobiranja užitnine v deželni upravi — pa „Soča“ ni zinila niti jedne besedice. Nedavno smo priobčili v „Gorici“ tudi uvodni članek „Novi viri“, v katerem je govora baš o pobiranju užitnine v deželni upravi, ter dokazali z uradnimi podatki, za kako mnogo tisoč goldinarjev je kransjka dežela pomnožila svoje dohodke, odkar je začela sama pobirati užitnino. Glasilo „narodno-napredne“ stranke, „Soča“, ki ne opusti gotovo nobene prilike, da ne bi po svoje obveljavilo spravila vse kar nasvetujemo mi, molčala je tudi takrat. A zgodilo se je, da je prišel v Gorico sedanji zasebni pobiratelj užitnine ter da je govoril patrni „Soče“, in kakor bojni grom, zadonelo je v „Soči“ — Dežela ne sme dobiti pobiranja užitnine v lastno upravo! Od tedaj je začelo glasilo „narodno-napredne“ stranke po svoje — z zavijanjem in lažmi — boj proti sklepu deželnega zbora — boj proti temu, o čemur je bil sam komandant te stranke prepričan, da bi doneslo deželi mnogo dobička. To je resnica, katero smo hoteli pibiti na tem mestu in katera se ne da utajiti! Sicer pa ni navedlo glasilo „narodno-napredne stranke“ do danes proti vsem člankom, ki jih je priobčil naš list, niti jednega stvarnega momenta! Pač pa je po svoji navadi — in kakor ženske primestnih vodnjakih — vsulo cele plohe najgrših in najnesramnejših osebnih napadov, kateri napadi v popolni meri dokazujejo moralno propalost in sprijenost dotičnega pisca in mečejo čuden svit na celo „stranko“, katere glasilo je ta „Soča“. Kako daleč sega sprijenost teh ljudi, temu v dokaz naj služi dejstvo, da očitajo g. Klavžarju kot deželnemu uradniku za „predznost“ to, da zagovarja javno deželne koristi. Ali naj zagovarja deželni uradnik mesto deželnih koristi, koristi zasebnikov? In morda celo na način, kakor dela to proti deželnim koristim neki deželni poslanec, katerega usiljujejo in kažejo ti ljudje povsod kot uzor-moža! Ali je mogoča še večja sprijenost?!

Konečno omenjamo še na kratko — da je vse to, kar piše „Soča“ o drugih krčmarjev, le golo slepilo z vsemi pravili vred, katera je priobčila v zadnji številki. Zdj, ko so patrni okoli „Soče“ gorupetarili s svojim nastopom podpise Gorupu in jih ima isti že v žepu in sicer očitno proti koristim dežele, zdaj so zagnali krik: lovite ga, lovite ga! Namazani so ti ljudje z vso hudičevno „žavbo“. Zato je pa skrajni čas, da se naše ljudstvo postavi odločno po robu proti takim ljudem ter da se, kolikor mogoče prej reši teh garjij!

Glasilo dr. Tume in njegove narodno-napredne stranke priobčuje v zadnjem času pod naslovom „Tutti frutti“ take umazane in tako pohujšljive reči, da so v stanu v mladih nepokvarjenih srcih zamoriti ves moralni čut ter vsejati vanje grdih strasti, ki privedejo sčasoma človeka do popolne zdvijavnosti. Vi pristaši „narodno-napredne“ stranke, ki ste tudi očetje in ki najbrže ljubite svoje sinove in hčerke, vi ki ste se zavezali z zavezo, da hočete širiti v vse sloje našega naroda glasili narodno-napredne stranke „Soča“ in „Primorca“, ali vas ne peče očetovska vest, ko podajate svoji mladini dušno hrano, kakoršno kopicita ta dva lista v svojih predalih in kakoršne dušne hrane ni priobčeval doslej še nobeden dostojen list, — se li ne bojite, da se ne bi ta greh jedenkrat strašno maščeval nad vami in vašimi otroci?!

Ako hoče že pisec onih člankov razliti vanje ves svoj cinizem, ako se hoče pokazati pred svetom mojstra v pohujšanju, mojstra v smešenju reči, ki mora biti vsakemu Slovencu najsvetejše, ako se hoče torej pisec člankov izkazati mojstra v vsem tem — naj se le, ali posledice naj bi nosil sam, ne pa vi in vaši otroci! — Kajti izrujte iz našega naroda vero — potem bodele videli, kako se božo v njem začeli pojavljati — Lucheniji, Bresciji, Passanantiji — Francesconiji in vsake vrste človeški izmečki.

Na to smo vas hoteli opozoriti, vas pristaše narodno-napredne stranke, ki ste ob jednom stariši in ki bi hoteli v dobrem in blagem vzgojiti svojo mladino.

Ker se je tržaška „Edinost“ večkrat vsedla na sodni stol, s katerega se sodi častniška dostojnost, mislili smo, da jo nje gorečnost za srečo našega naroda spet jedenkrat zapodi na ta stol ter da vas svari pred nedostojno pisavo „Soče“. Zato smo pa tudi mi počakali s to svojo svaritvijo, ker smo prepričani, da bi „Edinost“ pri vas več opravila nego mi.

Ker je pa „Edinost“ to opustila, sili nas naša rodoljubna dolžnost — da storimo to. S kakim uspehom, to je pač drugo vprašanje. Vsaj živeli bomo v za-vesti, da smo storili svojo dolžnost. Gospada, če bi bilo tudi vse res, kar piše dr. Tumovo glasilo in glasilo „narodno-napredne“ stranke, obsodbe je vreden vsak, ki je dajal tako pohujšanje, a kake obsodbe je pa še le vreden oni, ki tako pohujšanje širi?! In kaj takega delati zamorejo le sprijeni ljudje! Ako pa hočete, vi pristaši „narodno-napredne“ stranke, ki ste ob jednom stariši, da se vam sprijdijo tudi vaši otroci — in sploh naša mladež — potem le širite med njo glasili svoje stranke — le širite med njo „Sočo“ in „Primorca“!

Vojsko inspiciranje. V sredo je prišel v Gorico inspicirat tukajšnje vojaštvo korni poveljnik feldcajgmajster baron Succovaty.

Vojaštvo. Danes zjutraj odšel je tukajšnji pešpolk št. 47 v Kostonjevo, da se udeleži vojaških vaj, ki se bodo vršile na našem Krasu.

V Rihenberg pa je prišel pešpolk št. 27 iz Ljubljane. Drugi pešpolki, kakor št. 87 in 97 nastanjeni bodo v Sežani, v Komnu in baje tudi v Tomaju.

Največja nedostanost za vojaške vaje na Krasu je pač pomanjkanje pitne vode.

Letos se ta nedostanost ne bode občutila tako hudo, ker ni bilo tam še posebne suše.

Uspeh tombole v St. Petru. Vseh dohodkov je bilo 1797-20 K, stroškov pa 1236-20 K, čista dobička torej 561 K, koje so „Solskemu domu“, „Delavskemu društvu“ in „Alojzijevišču“ tako porazdelili, da dobi vsako društvo 187 K.

Za slov. šole v Gorici so došli (12. izkaz) podpisane odboru od 16 do 31. julija t. l. sledeči doneski:
kakor izkazano v „Gorici“ št. 58 z dne 21. julija . . . . . 144 — K.
kakor izkazano v „Gorici“ št. 59 z dne 24. julija . . . . . 42-72 „
kakor izkazano v „Gorici“ št. 60 z dne 28. julija . . . . . 334-90 K.
Pri novi maši g. Batič-a v Črničah je bilo nabranih . . . . . 16 — „
Pri novi maši č. g. Otilija Medveša na Livku nabrali gostje . . . . . 20 — „
skupaj . . . . . 557.62 K.
Odbor „Šolskega doma“.

Slovenska umetniška razstava se otvori v Ljubljani 15. septembra. Vse pošiljate posreduje za razstavo spediter R. Ranzinger v Ljubljani.

Novice po deželi. V Doberdolu so imeli 15. julija t. l. ples. Godlo se je po laškem taktu, zato je tudi prišlo največ Furlanov in Furlanov. Po plesu so zažigali rakete, a nesreča je hotela, da se je nekemu fantu sprožila raketa v obraz in ga hudo osmodila. Na senožeti je našel neki kmet sežgano kopo sena, — najbrže ga je zažgala razposajena mladež. — V Kanalu so ustanovili štirje bratje Jožef Franc, Štefan in Ivan Špacapan domačo opekarno. Omenjeni bratje imajo tudi, že eno opekarno v Ozeljanu, ki deluje nad 50 let. — Pod Krnom vedno grmi in treska, tako da ljudje po noči spati ne morejo. V nedeljo je pa treščilo na planini „Kuhinja“ v hlevu Simona Sivca-a z Vrnsa. Hlev je bil h kratu ves v ognju, vender so se rešili nekega moža, ki je spal na hlevu. Zgorele so pa s hlevom vred vse štiri krave in „Gorenjščekov“ hlev z Vrnsa. V onem kraju se je tudi pojavila otroška davica. K sreči je ondi po-zrtvovalen zdravnik, ki je rešil že več otrok pred davico. Ljudje se pa pritožujejo, da imajo zelo slabo mrtvašnico, zbitu skupaj iz borih desk, skozi katere lije dež. Lansko jesen so položili notri nekega moža, ki je umrl za grižo. Pri njem so strazili sosede, a prišla je huda ploha; varuhi so bežali pod zvonik in tam zakurili ogenj, mrlič pa ni mogel za njimi, marveč je ostal na plohi. Zjutraj, ko so ga pokopavali, je bil tako zmocen in onesnažen, da ga pogrebci spoznali niso. Treba, da se oblast pobriga za odpravo tacih nedo-

stojnosti. — V Novakih je 30. julija okoli 11. ure dop. silno padala toča. Bila je debela ko jajca; najstarejši ljudje ne pomnijo take. Potolkla je vse od kraja, sadje je skoro do zadnjega zdrla z drevja. Naredila pa je še druge škode. Nekomu je padlo ledeno zrno na glavo, prebilo mu klobuk in rnilo mu glavo, da je bil ves krvav; več drugih je tudi rnilo. Toliko prirodnih nesreč, a davki vedno enaki, — seveda, po uradih ne pada toča! — Toča pobila je tisti dan tudi v Temnici na Krasu in je naredila veliko škode; enako tudi v Kobljeglavi in tam okrog. Nadalje je pobila po Kanalskem: v Zapotoku, Marijno Celje, Gorenje polje, Deskle, Kanal. Tudi na Kanalskem Vrhu in v Batah je padala tisti dan.

Iz Kobariskega Kota nam pišejo, da so imeli tudi tam grozno vročino. Po nekaterih krajih je bilo noči in dneve v sobi 20° R.; minulega ponedeljka pa je bila huda ura s točo, z velikim nalivom i s treskanjem. Toča v našem Kotu, upamo, hudega nij storila. Strela pa je v Stolu zvečer ob 9ih udarila v kopo, ki je mej najhujšim nalivom gorela kot kres celo noč. Pač pa je toča istega dne hudo potolkla na ldrskem in na Kamnem pri Kobaridu.

Sijajno veselico priredi tolminsko olupševalno in pogozdovavno društvo dne 5. avgusta 1900 na dvorišču g. Cazafura v Tolminu, se sledečim vzporedom: 1. Streljanje k turci na dobitke prične ob 3. pop. 2. Srečkanje na šaljive dobitke prične ob 5. pop. 3. Šaljive igre, pričnejo ob 6. pop. 4. Concert prične ob 8. pop. Med posameznimi točkami svira c. kr. rudniška godba iz Idrije. 5. Ples in prosta zabava. Prostori čarobno razsvetljeni. Bazar, restaurant in pisarna v veseljenih prostorih. Vstopnina: k veselici 60 vinarjev, za otroke 30 vin., k plesu 1 krono. Sedeži v prvih vrstah 1 krono v naslednjih 40 vinarjev. Posebna vabila se ne razpošiljajo. Program pri blagajni. P. T. gospodom tujcem priskrbi odbor večerjo in prenočišče proti pravočasnem oznanilu.

Slomšekova slavnost na Ponikvi dne 5. t. m. obeta biti velikanska. Doslej je prijavilo nad 30 društev svojo udeležitev, mej drugimi sledeča društva: slovensko pevsko društvo z sedežem v Pulju, celsko pevsko društvo, šmartinsko pevsko društvo, celjski in ljubljanski „Sokol“, učiteljska društva: za šmarsko-rogaški, celjsko-laški, konjiški in kozjanski okraj, vse v polnem številu; jugoslovansko učiteljsko društvo, učiteljsko društvo v Ljubljani, akademična društva: „Slovenija“, „Triglav“ z zastavo, „Sava“, „Danica“. Nadalje gasilna društva, družba sv. Mohorja, kršč. socialna zveza v Ljubljani z zastavo, razna zabavna in druga narodna društva. Društva, ki niso dobila vabila, naj ne štejejo odboru v zelo in naj se kar prigrasijo in pripomorejo k temu, da bode slavnost na Ponikvi ena največjih slovenskih slavnosti, vredna velikega moža Martina Slomškega, kateremu v slavo se slavnost priredi.

Zanimiva dogodka iz vojne na Kitajskem. V luki Taku so se avstrijski vojski bojevali skupno z ruskimi proti Kitajcem. Dve trdnjavi so vzeli skupno, tretjo pa — čudi se, čitatelj! — vzel je en sam — avstrijski vojak. Ta vojak ni bil izvežban topničar, toda v svojem vojnem naučenju se je spravil na top, katerega so vzeli prej Kitajcem, pomeril ž njim na trdnjavo, — top se sproži, — granata zatuli v zraku in trešči v trdnjavo: v tistem trenutku pretrese zrak silen vrisč in hrup, iz trdnjave švigne ogenj, izvali se črn in bel dim in ob enem se razprši silnim pokom vsa trdnjava. Kamenje, prst, Kitajci, vse to je frčalo na dve sto metrov visoko v zrak. Kaj je bilo? Avstrijski vojak je ustrelil v zalogo smodnika v trdnjavi in to je povzročilo katastrofo. Veliko navdušenje je zavladalo v našem vojaštvu in tudi med Rusi, — vse je hvalilo izvrstnega avstrijskega junaka.

Izjava.

Na poziv v št. 88. „Soče“ odgovarjam sledeče:

V št. 84. si je dala „Soča“ z Bovskega pisati tako-le: „Danes so se vršila pogajanja med deželnim odborom po zastopniku gosp. E. Kavčiču in krčmarji radi odkupnine deželne užitnine. Stavil sem naslednji predlog, katerega smo enoglasno sprejeli. In tu je sledil dolg, z enakimi razlogi utemeljen predlog, s kakršnimi sem slišal na drugih enakih shodih po pristaših narodno-napredne stranke utemeljevati isti, nameri deželnega zbora protivni predlog, posebno v Kozani in v Renčah. V Bovcu pa ni dejansko nihče stavil predloga s takim utemeljevanjem, kakor je objavljeno v „Soči“ in podpisano s črko „S.“; to si upam dokazati s pričami in veljavnim dokumentom. Od kod ga je torej „Soča“ vzela, da ga je svojemu Bovškemu dopisniku narekovala?

Mari treba tu še posebne bistro-umnosti, da se izvede prava, edino ver-jetna sodba? Ali je poduk, ki so ga pre-jeli zaupniki, izhajal iz odbora narodno-napredne stranke, ali iz uredništva „So-če“, ali pa ga je razposlala ena sama oseba pripadajoča tem krogom, to ne spreminja na stvari prav nič. Gotovo je to, da je izšel poduk iz krogov narodno-napredne stranke, ker drugače bi ga ne bila mogla „Soča“, ki je glasilo te stranke, razviti v motivaciji omenjenega predloga, katere motivacije ni na Bovškem shodu nikdo govoril in nikdo slišal.

To, kar sem razložil v člankih o ce-stah na Kanalskem v prilog obmejni po-krajini in v člankih zadevajajočih pobira-nje užitnine v prilog deželi, — priprav-ljen sem na vsako zahtevo zagovarjati na javnem shodu ali, če treba, pred sod-nijo; eno in drugo izvira iz popolnega prepričanja, da je pravo, kar sem raz-ložil in priporočal. Pride čas, ko spozna tudi naše ljudstvo, da je tako, in če je res, kar trdi „Soča“, da me je ono do zdaj preklinjalo, pade potem prokletstvo na tiste, ki so je zapeljali.

Sicer pa škoda in greh tratiti pro-stor in čas v nadaljno polemizovanje z možmi, katerim so strankarski nameni viši od deželne splošne koristi.

Na očitane v št. 77. „Soče“, da sem zlorabil uradno tajnost in na raznovrstno osebno sramočenje v po-znejih številkah odgovorim na drugem mestu.

E. Klavžar.

VABILO

redni občni zbor

„Hranilnice in posojilnice“ v Cerknem, registrirane zadruge v neomejeno zavezo, dne 12. avgusta t. l.

ob 2. uri popoldne z prostorih gosp. A. Kobal-a.

DNEVNI RED:

1. Poročilo o letnem racunu in po-trjenje istega;
2. Razdelitev čistega dobička;
3. Izvolitev načelstva, računskih pre-gledovalcev in njih namestnikov;
4. Privolenje remuneracije novemu načelstvu;
5. Posamezni nasveti.

Opomba: Ako bi ta zbor (ob 2. uri) ne bil sklepčen, začne se ob 3. uri drug občni zbor, ki bo smel sklepati brezpogojno.

Kobilni udeležbi uljudno vabi vse ude Načelstvo.

G. Likar,

Gorica, Semeniška ulica št. 10.

Trgovina pisarniških in šol. potrebščin.

Raznovrstno papirnato blago.

Knjige: molitvene, šolske in vpisne.

Tiskovine iz „Narodne tiskarne“ po enaki ceni. Preskrbuje tisk vizitnic, računov, kuverte z napisi.

Sprejema v vezanje knjige.

Vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

Anton Pečenko

Vrtna ulica 8 GORICA Via Giardino 8 priporoča

pristna bela in črna vina iz vipavskih, furlanskih, brislih, dal-matinskih in isterskih vi-nogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po želez-nici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Agricol,

patentovan v Avstro-Ogerski in Italiji,

je mehko kalijsko milo razstopljivo v mrzli vodi, je najuspešnejše sred-stvo za zatiranje in uničevanje vseh trtnih mrčesov in ušij, vseh žuželk na sadnih in drugih dres-vesih, zelenjadi in cvetlicah.

Navodilo za rabo „Agricola“ po-šilja franco

Tovarna mila F. Fendel & Co

TRST. - Via Limitanea št. 1 - TRST.

Zastop in zaloga na Goriškem:

pri g. Frideriku Primas v Gorici, Travnik 16 (v dvorišču) in na Opčinah pri gosp. Frideriku Cumar.

Anton Bortolotti,

kamnosek,

Gorica, Franc-Jožefova cesta št. 33.

Zaloga mrtvaških spomenikov,

cene od 10 do 200 gld.

Podpisana priporočata slavnemu ob-činstvu v Gorici in na deželi svojo novo urejeno

prodajalnico jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pi-jače n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, goružice (Senf.) Ciril-Metodovo kavo in Ciril-Metodovo milo ter drugo v to stroko spadajoče blago. — Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semeniški ulici h. št. 1. v lastni hiši, kjer je „Trz. obrt. zadr.“

C. kr. priv.

civilni, uradniški in vojaški krojač na Tra v n i k u št. 22, I. nadstropje v Gorici.

M. POVERAJ,

priporoča p. n. občinstvu svojo izborna za-лого vsakovrstnega blaga iz avstrijskih in ino-zemskih tovarn, obleko, sobne in dežne plašče.

Velika izber

zavratnic in ovratnikov, perilo, Jäger-srajce, sploh vse k obleki spadajoče; prodaja zdravo in trpežno blago tudi na meler; vse jako po ceni.

Civ. in duhovenski površniki od gl. 15.— nap.

Površniki letni . . . . . 9.— „

Obleka možka . . . . . 8.50 „

„ za dečke . . . . . 1.80 „

Nepremočljivi havelok . . . . . 9.— „

Cene stalne; 5% odbitka. Vsako naročilo izvrši se točno.

Kolesarji pozor!

Podpisani naznanja gg. kolesarjem, da ima v zalogi dvokolesa iz najbolj-šega materiala po jako nizkih cenah, in sicer od 170 kron (85 gld.) naprej oprem-ljene z vsemi potrebščinami (komplet). — Ob enem priporoča gg. krojačem in šiviljam svojo veliko zalogo raznovrstnih šivalnih strojev najnovejših sistemov od 48 kron (24 gld.) naprej. — Poroštvo 5 let. — Daja tudi na obroke.

Z odličnim spoštovanjem

Martin Šuligoj,

urar v Kanalu.

Anton Kuštrin

v Gosposki ulici h. št. 23, (v hiši g. dr. Lisjaka)

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu v mestu in na deželi svojo trgovino jedilnega blaga n. pr. kavo: Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Portorico i. dr. Olje: Lucca, St. Angelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. Petrolej v zaboju. Sladkor razne vrste. Moko št. 0, 1, 2, 3, 4, 5. Več vrst riža. Miljsveče prve in druge vrste, namreč po 1/2 kila in od 1 funta.

Razpošilja blago na vse kraje. Cena primerna, postrežba dobra.

Nikaka

skrivnost ni več

napraviti si vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstrak-tov, ki stanejo za napraviti po 5 litrov likerjev: Tropinovec, Absinc, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimmel po 80 kr.; Slivovec, Rum, Češnjec, Alaš, Alpski liker po 85 kr. in Konjak, Benediktinec, Chartreuse, Pilzenski liker po 95 kr. — Razpošiljam proti predplačilu v znakah ali poštni nakaznici; po poštne pov-zetju 10 kr. več. Vsaki pošiljati pride-nem navodilo, kako se napravi liker. Preprodajalcem, če naročijo več blaga, mnogo ceneje.

Anton Rukavina,

Trst, Via Belvedere št. 23.

Rojaki! Spominjajte se o vsaki priliki „Šolskega doma“.

ROJAKI, POZOR!

Podpisani trgovci jestvin si štejejo v čast, naznaniti p. n. občinstvu, da so vsled skupnega naročevanja na de-belo vsemu blagu, katero naročujejo edino le pri sloven-skih veletržcih, kakor pri tvrdki M Truden v Trstu i. t. d., cene zdatno znižali.

Nadejajo se torej, da jih bodo podpirali tudi rojaki, in to temveč, ker je blago izborno in sveže ter postrežba točna.

Z odličnim spoštovanjem

Ant. Vrčon v Skriljah, Al. Kosovel v Velikih Žabljah, J. Mrevlje v Sv. Križu, Ivanka Vodopivec v Kamnjah, Fr. Birska v Vrtovinu in I. Jerkič v Dobravljah.

Špedicijska poslovница

G. Hvalič v Gorici,

v ulici Morelli št. 12.

Priporoča se tople Slovcem v mestu in rojakom na deželi za prevažanje vsakovrstnega blaga in pohaštva v vse kraje. Ker ima

tri nove zaprte vozove z prevažanje,

zagotavlja, da se blago nepoško-dovano dostavlja.

Mirodilnica (drogerija)

v Tržni ulici

v posloju okrožnega sodišča

je bogato založena

z blagom najboljše vrste

ter more na drobno in debelo po skromnih cenah postreči kmetoval-cem in obrtnikom, gospodarjem in gospodinjam in vsem zasebnikom, ki potrebujejo mirodilniškega blaga.

Posebno se priporoča cerkvenim oblastvni, županstvom, ura-dom, šolskim vodstvom, društvom, javnim in privatnim zavodom, tvornicam, mojstrom, trgovcem, živinozdravnikom, pirotehnikom itd. — Priporoča zlasti barve suhe in oljnate, aniline in lesna barvila za obleko, bronza; po-kosti (lake), sušilo, zamasko (kit), votlič, razne krede, fini cement portlandski, čopiče, ščetki, oterace za noge, šablone, zamaške, gobe milo, sveče, vžigalice, petrolej; najfineje žveplo in bakrani vitrijol; cevi in druge reči iz kavčuka (galoše), razne soli, zdravilna zelišča, mineralne vode, cedilke, (gume), cerkveno kadilo in kot primoso dišeči storaks; razna čistila, gladila in mazila; prepase za kilo, obveze in drugo kirurško opravo, pogačo za pse; toa-letno milo in drugo lepodišeče blago (parfumerije); potrebščine za fotografije itd.

Novoporočenci pozor!

Štejem si v čast naznanjati slavnemu občinstvu, da sem razširil trgo-vino pohaštva v ulici Vetturini, glavni vhod v Gosposki ulici.

Anton Breščak

v Gorici, Gosposka ulica št. 14, (blizu lekarne Gironcoli).

V zalogi ima najelegantnejšo sobno opravo, na katero se še posebej opozarja p. n. občinstvo!

V zalogi ima vsakovrstno pohaštvo za vsaki stan. Pohaštvo je po najmodernejših slogih, posebno spalne, jedilne in posetne sobe so po nemškem slogu. Pohaštvo je od prvih mizarskih mojstrov. Sprejema vsa naročila in izdeluje po izberi obrisa, najceneje in v najkrajšem času. — Bogata zaloga podob na platno in šipo z različnimi okvirji. Belgijska brušena ogledala vsake velikosti. Različno pohaštvo, kakor: toaletne mizice, različna obešala, preproge za okna itd. Različne stolice iz trsja in celulojda, posebno za jedilne sobe. Blazine iz strune, afriške trave, z ži-mami in platnom na izbero ter razne tapeca-rije. —

Reči, katerih ni v zalogi, preskrbijo se po izberi cenikov točno, trdno ter v najkrajšem času.

Daje se tudi na obroke, bodisi te-denske ali mesečne. — Pošilja se tudi izven Gorice po železnici in parobrodih.